

av Fredrik Lundh Sammeli (S)

Barnperspektiv i överskultsättningsproblematiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en reformering av utsökningsbalken som tar särskild hänsyn till familjer med barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förkorta återbetalningstiden vid skuldsanering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den som betalat av sin skuld ska vara befriad från betalningsanmärkningar.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en myndighet och ett departement med huvudansvar för överskultsättningsproblematiken.²

¹ Yrkande 3 hänvisat till FiU.

² Yrkande 4 hänvisat till KU.

Motivering

Kronofogden räknar med att mellan 400 000 och 600 000 personer i Sverige är överskultsatta. I många av dessa familjer finns barn vars förutsättningar kraftigt påverkas negativt av föräldrarnas situation. Utmätningssystemet är idag inte utformat så att det tar hänsyn till barnen, exempelvis tar det inte hänsyn till att barn kan ha tillgång till exempelvis dator och internet vilket idag många gånger är en förutsättning för att klara skolan. Inte heller tar det hänsyn till barnens möjlighet till en aktiv fritid. Är föräldrarna separerade får inte umgängeskostnader räknas in i förbehållsbeloppet,

exempelvis resor till och från hemmet, vilket kan göra det svårt för barnen att träffa båda sina föräldrar.

Löneutmätningssystemet idag har flera baksidor. Människor som inte ser möjligheten att kunna bli skuldfria och inte själva kan få något extra oavsett hur hårt de jobbar kommer att ha svårt att hitta motivationen att förändra sin levnadssituation. Många väljer då istället att arbeta svart, och hamnar på så sätt än mer utanför samhället. Det svenska systemet behöver reformeras så den som är överskuldssatt får motivation att själv försöka påverka sin ekonomiska situation i positiv riktning. Ett exempel skulle kunna vara att följa Storbritannien, där människor får behålla en viss del av en inkomstökning. Kronofogdemyndigheterna har även kommit med förslag om ett system med förenklad löneutmätning vilket skulle kunna underlätta både förfarandet och situationen för den skuldsatte.

Människor som är överskuldssatta drabbas i högre grad av ohälsa både psykisk ohälsa så som depression och sömnlöshet, men även fysisk ohälsa som exempelvis hjärt-/kärlproblem, magproblem men också problem med tänderna är vanligare för överskuldssatta än hos normalbefolkningen.

Sambanden beror delvis på att överskuldssatta på grund av sin ekonomi får svårare att söka vård och möjligheterna till friskvård och god kosthållning är sämre. Samt att den pressade situationen i sig ger ökade stressymtom. Innan man kommer ifråga för hjälp och stöd genom skuldsanering, har man ofta varit i skuld under lång tid. Det finns en tydlig koppling mellan minskad ohälsa och utsikterna för den enskilde att kunna bli skuldfri.

Att leva med skuldsanering är svårt för vuxna och inte minst för de barn som drabbas av föräldrarnas överskuldssättning, detta tillsammans med den påvisade effekten om minskad ohälsan gör att en förkortning av återbetalningsperioden minskas från fem till tre år är motiverad.

Svensk rättspraxis när det kommer till dem som avtjänar straff för brott är att när denne avtjänat sitt straff är man skuldfri. Vägen ut ur överskuldssättning kan vara mycket lång och som utformningen av systemet ser ut idag, är du heller inte fri från konsekvenserna ens när den som är skuldsatt fullgjort sitt ansvar. Under 3 år efter det att skulden är betald finns det fortfarande betalningsanmärkningar, vilket gör att det är svårt för vederbörande att få till stånd ett vanligt liv. Möjligheterna att ha en egen bostad, saker som är självklara för många, exempelvis så som att ha tillgång till telefon. Den som efter skuldsanering lyckats betala av sina skulder, har bevisligen under lång period

klarat sin ekonomi med större utmaningar än de flesta och skulle vara betjänta av att betalningsanmärkningarna också togs bort när skulden är betald.

Trots en proposition under pågående mandatperiod, och ett flertal tillkännagivanden händer inte mycket med frågan om skuldöversättningsproblematiken vare sig lagstiftningsmässigt eller i praktiken. En orsak kan vara den otydlighet om vem som ska driva utvecklingsarbetet, i ett flertal andra länder har denna fråga en hög prioritet, i Storbritannien lyckades man få igång olika åtgärder när samhällets resurser samordnades. En myndighet och ett departement med huvudansvar skulle förbättra arbetet genom att på så vis ge tydlighet i ansvaret.

Stockholm den 4 oktober

2011

Fredrik Lundh Sammeli (S)